

SERIE MANUAIS

COLECCIÓN CIENCIA POLÍTICA E DA ADMINISTRACIÓN

SISTEMA POLÍTICO ESPAÑOL E GALEGO

Álvaro Xosé López Mira

andavira
e d i t o r a

COLECCIÓN CIENCIA POLÍTICA
E DA ADMINISTRACIÓN

SERIE MANUAIS

COMITÉ CIENTÍFICO

Rosío Barajas Escamilla

Investigadora Permanente do Departamento de Estudos Sociais. Colegio de la Frontera Norte (México)

Ramón Bouzas Lorenzo

Profesor titular de Ciencia Política e da Administración. Universidade de Santiago de Compostela (España)

Óscar Briones Gamarra

Profesor asociado de Ciencia Política e da Administración. Universidade de Vigo (España)

Heriberto Cairo Carou

Profesor titular de Ciencia Política e da Administración. Universidad Complutense de Madrid (España)

Celso Cancela Outeda

Profesor contratado doutor de Ciencia Política e da Administración. Universidade de Vigo (España)

Constantino Cordal Rodríguez

Profesor axudante doutor de Ciencia Política e da Administración. Universidade de Vigo (España)

José Luis de Castro Ruano

Profesor titular de Relacións Internacionais. Universidad del País Vasco (España)

Esther del Campo García

Catedrática de Ciencia Política e da Administración. Universidad Complutense de Madrid (España)

Antoni Durà Guimerà

Profesor titular de Xeografía. Universitat Autònoma de Barcelona (España)

Isabel María Estrada Carvalhais

Profesora auxiliar de Ciencia Política e Relacións Internacionais. Universidade do Minho (Portugal)

Joaquim Filipe Ferraz Estévez de Araujo

Profesor auxiliar de Ciencia Política e Relacións Internacionais. Universidade do Minho (Portugal)

Antón Lois Fernández Álvarez

Profesor asociado de Ciencia Política e da Administración. Universidade de Vigo (España)

Francisco Lara Valencia

Associate Professor en la School of Transborder Studies. Arizona State University (Estados Unidos de América)

Luis Filipe Lobo-Fernandes

Catedrático de Ciencia Política e Relacións Internacionais. Universidade do Minho (Portugal)

Álvaro Xosé López Mira

Profesor titular de Ciencia Política e da Administración. Universidade de Vigo (España)

Mónica López Viso

Profesora contratada doutora de Ciencia Política e da Administración. Universidade de Vigo (España)

Xosé María Mahou Lago

Profesor contratado doutor de Ciencia Política e da Administración. Universidade de Vigo (España)

Fernando Martínez Arribas

Profesor asociado de Ciencia Política e da Administración. Universidade de Vigo (España)

Andrea Noferini

Profesor asociado de Ciencia Política e da Administración. Universitat Pompeu Fabra/Universitat Autònoma de Barcelona (España)

José António Passos Palmeira

Profesor auxiliar de Ciencia Política e Relacións Internacionais. Universidade do Minho (Portugal)

Antonio Carlos Pereira Menaut

Profesor titular de Dereito constitucional. Universidade de Santiago de Compostela (España)

Carles Ramió Matas

Catedrático de Ciencia Política e da Administración. Universitat Pompeu Fabra (España)

Rosa Ricoy Casas

Profesora contratada doutora interina de Ciencia Política e da Administración. Universidade de Vigo (España)

Xulio Ríos Paredes

Director. Instituto Galego de Análise e Documentación Internacional (España)

Argimiro Rojo Salgado

Catedrático de Ciencia Política e da Administración. Universidade de Vigo (España)

Enrique José Varela Álvarez

Profesor contratado doutor de Ciencia Política e da Administración. Universidade de Vigo (España)

Manuel Villoria Mendieta

Catedrático de Ciencia Política e da Administración. Universidad Rey Juan Carlos (España)

Pablo Wong-González

Director General. Centro de Investigación en Alimentación y Desarrollo (México)

ÁLVARO XOSÉ LÓPEZ MIRA

SISTEMA POLÍTICO ESPAÑOL E GALEGO

2018

andavira
e d i t o r a

Colección COLECCIÓN CIENCIA POLÍTICA E DA ADMINISTRACIÓN

1.ª edición: Santiago de Compostela, 2010

2.ª edición: Santiago de Compostela, 2015

3.ª edición: Santiago de Compostela, 2018

© Andavira Editora, S. L., 2010, 2015, 2018

Vía de Edison, 33-35 (Polígono do Tambre)

15890 Santiago de Compostela (A Coruña)

www.andavira.com · info@andavira.com

© El autor

Diseño de cuberta: Dixital 21, S. L.

Impresión e encadernación: Tórculo Comunicación Gráfica, S. A.

Impreso en España · *Printed in Spain*

Reservados todos os dereitos. Non se permite a reprodución total ou parcial desta obra, nin a súa incorporación a un sistema informático, nin a súa transmisión en calquera forma ou por calquera medio (electrónico, mecánico, fotocopia, grabación ou outros) sen autorización previa e por escrito dos titulares do *copyright*. A infracción dos ditos dereitos pode constituír un delito contra a propiedade intelectual.

Dirixase a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos) se necesita fotocopiar ou escanear algún fragmento desta obra. Pode contactar con CEDRO a través da web www.conlicencia.com ou por teléfono no 91 702 19 70 / 93 272 04 47.

Andavira, no seu desexo de mellorar as súas publicacións, agradecerá calquera suxerencia que os lectores fagan ao departamento editorial por correo electrónico: info@andavira.com.

ISBN: 978-84-121509-5-7

“A xente ten sido educada de forma
moi poderosa para non pensar”

Philip Roth

“A tiranía totalitaria non se edifica sobre
as virtudes dos totalitarios,
senón sobre as faltas dos demócratas”

Albert Camus

INDICE

PARTE PRIMERA

A HISTORIA POLÍTICA ESPAÑOLA

TEMA 1º

EVOLUCIÓN HISTÓRICA DO SISTEMA POLÍTICO ESPAÑOL.....	15
1. Períodos do réxime político-constitucional español.....	15
2. A Constitución de 1812	16
3. O período isabelino	18
4. O Sexenio Revolucionario	21
5. A Restauración	23
6. A Segunda República.....	25
7. A ditadura franquista	27
8. A transición política.....	28

SEGUNDA PARTE

AS INSTITUCIÓNS DO SISTEMA POLÍTICO ESPAÑOL

TEMA 2º

A CONSTITUCIÓN DE 1978. CARACTERES XERAIS E REFORMA .	33
1. Estrutura e caracteres da Constitución.....	33
2. O Estado social e democrático de Dereito.....	34
3. Dereitos e deberes na Constitución.....	35
4. Garantías dos dereitos.....	36
5. A reforma constitucional	37

TEMA 3º

A COROA	39
1. A Xefatura do Estado. Monarquía. Coroa. Rei.....	39
2. Funcións da Coroa	39
3. O Estatuto da Coroa	41

TEMA 4º	
O PODER LEXISLATIVO: AS CORTES XERAIS.....	43
1. O bicameralismo na Constitución. Congreso e Senado.....	43
2. Organización das Cortes.....	45
2.1. Organización interna	45
2.2. Funcionamento	46
2.3. Estatuto	47
3. Funcións das Cortes	48
3.1. Función lexislativa	48
3.2. Función orzamentaria	51
3.3. Función de control do goberno	51
TEMA 5º	
O PODER EXECUTIVO: O GOBERNO	53
1. Composición e funcións do Goberno. Goberno e Administración.....	53
2. O Presidente do Goberno.....	55
3. As relacións entre o Goberno e as Cortes Xerais.....	55
TEMA 6º	
O PODER XUDICIAL: A XUDICATURA.....	61
1. Caracterización do poder xudicial.....	61
2. Organización e goberno do poder xudicial: o Consello Xeral do Poder Xudicial	62
TEMA 7º	
OUTROS ÓRGANOS RELEVANTES DO ESTADO ESPAÑOL.....	65
1. O Tribunal Constitucional. Composición, organización e funcións	65
2. O Defensor do Pobo.....	67
TEMA 8º	
ORGANIZACIÓN TERRITORIAL DO ESTADO.....	69
1. O modelo autonómico español. Antecedentes	69
2. Tipos de Comunidade Autónoma. Vías de acceso á autonomía e distribución de competencias.....	72
3. Os Estatutos de Autonomía. Organización institucional das Comunidades Autónomas.....	75
4. A organización local española	77

TERCEIRA PARTE
A DINÁMICA POLÍTICA ESPAÑOLA

TEMA 9º	
PARTIDOS E SISTEMAS DE PARTIDOS	81
1. Antecedentes históricos, transición política e institucionalización dos partidos	81
2. Os principais partidos políticos españois.....	83
- Partidos de ámbito territorial estatal	84
- Partidos de ámbito territorial autonómico	87
3. Notas sobre a regulación xurídica dos partidos políticos.....	91
4. Os partidos políticos na transición.....	94
5. Os sistemas de partidos desde 1982	97
6. Os partidos no momento actual. Perspectivas de futuro	105
7. A democracia no Estado de partidos	106
TEMA 10º	
OS GRUPOS DE PRESIÓN	109
1. Do franquismo á transición	109
2. Os sindicatos	110
3. As organizacións empresariais	111
4. Outros grupos de influencia social	112
TEMA 11º	
OS SISTEMAS ELECTORAIS	115
1. Antecedentes próximos do sistema electoral español	115
2. O modelo electoral español na teoría: Congreso e Senado.....	116
3. O modelo electoral español na práctica.....	120
4. Democracia parlamentaria ou representativa e democracia directa	123
5. Eleccións autonómicas e eleccións locais	125
5.1. Eleccións autonómicas.....	125
5.2. Eleccións locais.....	126
6. O comportamento electoral dos españois.....	128
TEMA 12º	
A POLÍTICA EXTERIOR ESPAÑOLA	131
1. Antecedentes próximos	131
2. A política exterior da nova democracia.....	132
3. O proceso de integración en Europa	134
4. Euroespaña no momento actual e cara ao futuro.....	136

CUARTA PARTE
O SISTEMA POLÍTICO GALEGO

TEMA 13º

O SISTEMA POLÍTICO GALEGO. HISTORIA E INSTITUCIÓNS 141

1. Antecedentes históricos..... 141
2. O Estatuto de Autonomía de 1981. Estrutura 142
3. As institucións de autogoberno galego 144
4. Outras institucións 145
5. As competencias da Comunidade Autónoma galega 146
6. A reforma do Estatuto 147

TEMA 14º

O SISTEMA POLÍTICO GALEGO. ACTORES E ELECCIÓNS 149

1. Principais actores da escena política galega..... 149
2. O sistema electoral galego..... 151
3. O comportamento electoral dos galegos..... 154

BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA SUXERIDA..... 163